

DEBRECZEN

Szerkesztőség, kiadóhivatal és nyomda:
Debrecen, József királyi herceg-utca 1.
(Bika-bérház.) — Telefon: 113. szám.

KELETMAGYARORSZÁGI NAPLÓ
FÜGGETLEN KISGAZDA, FÖLDMUNKÁS ÉS POLGÁRI PÁRTI ÚJSÁG

Előfizetési ár: havonta 12.50 pengő,
negyedévre 37.50 pengő. Egyes szám
ára hétköznap 60, vasárnap 90 fillér.

Internálás

Az internáló vagy gyűjtőtábor nem újkeletű intézmény nálunk. Az utóbbi évtizedek reakciós kormányai használták ezt az intézményt főleg arra, hogy a nép érdekeiért a hatalom ellen küzdőket, így főleg a szocialistákat és a függetlenségi és kiszagdapártiakat megfélemlítsék vagy szabadságuktól megfosztják.

Németországban a nemzeti szocializmus uralomjutása után a náci diktátorok gyűjtőtáborokba zárták a szarnokrendszer ellen küzdőket, vagy arra veszedelmes elemeket. Az egész világ előtt kirhadtak a dachau, mauthauseni és auschwitzi gyűjtőtáborok, ahol a vérengző fasiszta rémuralom kínozták és gyilkolta le az ártatlan emberek százait, sőt millióit.

A demokratikus országokban a mindig erősen védett egyéni szabadság ilyenfajta közigazgatási, rendészeti korlátozása nemigen használható. Oka ennek az, hogy a nép magasabb politikai iskolázottsága, ezzel járó öntudalma nem teszi lehetővé, hogy a demokratikus állami berendezkedéssel szemben arra komoly veszedelmet jelentő áramlatok lépjenek fel.

Ely körülmények között természetesen, hogy a magyar közönség egyes rétegeiben bizalmatlanság, féltékenység és ellenszenv van az internálótáborokkal szemben. A demokratikus új Magyarország ideiglenes nemzeti kormánya helyesen látta mindezek dacára azt, hogy ezt az alapjában antidemokratikus intézményt fenn kell tartani. Kényszerű politikai szükség volt erre elsősorban azért, mert a fasiszta Németország elleni háború még folyik és így a régi rendszer támogatóit, a fasiszta Németország bujkáló barátait kötelességünk megakadályozni abban, hogy a legesélyesebb politikai megmozdulást is kezdeményezhessék.

Szükséges volt az internálás rendszerének fenntartása másodsorban azért is, mert az ország társadalmi és gazdasági berendezésének demokratikus és szociális átalakítását — ennek harmonikus és fokozatos menetét — nem szabad, hogy megzavarják reakciós és antiszociális elemek mozgólódásai.

Pontos azonban, hogy ez a rendészeti, politikai internálás intézménye helyesen, jól működött. Sem túl enyhe, sem túl szigorú mértéket nem szabad alkalmazni annak megállapításánál, hogy az új politikai és gazdasági rendre ki lehet veszélyes, vagy aggályos, mert mindkét esetben a reakció malmára hajtának a vizet.

A nyomozásnál fel kell deríteni, hogy vajon nem-e mások egyéni bosszúja, vagy érvényesülési vágya miatt igyekeznek a terhetet internáltatni. Enyhébb mértékkel kell elbírálni a kisember, a munkás, a földműves, a kispáros, a kistisztviselő multibeli viselkedését, mert a megérthető gondolai, a politikai műveltség és a terror okozta féltékenység ezek kevésbé állhattak ellen a dühöngő fasiszta propagandának, mint a középosztály és a jobbmodók. A fasiszta-propaganda és terror alól felszabadulva ezek a kisemberek már nem képeznek új demokratikus és szociális rendre semmi veszedelmet. A jogvédelem kellő lehetőségét is meg kell engedni, mert hiszen ez nem akadály, hanem előmozdítója a helyes tényállás felderítésének és ezután az ügy helyes elbírálásának.

A Vörös Hadsereg teljes egészében felszabadította Magyarországot

Malinovszki marsall csapatai elfoglalták Pozsonyt - A szövetségesek 65 kilométerre közelítették meg Nürnberget - Fulda, Würzburg elesett

Moszkva, április 4. (MTI) A Szovjet Tudósító Iroda április 3-i hadműveleti jelentése:

Április 3-án a 2. belorusziai arcvonalunk csapatai harcokat folytattak Gdanskától (Danzigtól) keletre a körülzárt ellenséges harcoscsoportok maradványainak megsemmisítésére és elfoglaltak több helységet. Április 1-én és 2-án ebben a körzetben kétezer-nél több német katonát és tisztet ejtettünk foglyul.

A 2. ukrán arcvonalunk csapatai a Duna déli partján tovább fejlesztve támadásukat, elfoglalták Magyaróvár városát és vasútállomását, a németek védelmének fontos támaszpontjait és elfoglaltak még több számos más helységet. Április 2-án az arcvonal csapatai 11.000-nél több német katonát és tisztet ejtettek foglyul.

A 3. ukrán arcvonalunk csapatai támadásuk eredményeként Ausztria területén elfoglalták Wienerneustadt (Bécsüthely) ipari városát és nagy vasúti csomópontot, Eisenstadt, Neukirchen és Gloggnitz városát, a németek fontos támaszpontját a Bécsbe vezető utakon és harcra birtokba vettek száznál több helységet.

Az arcvonal csapatai egyidejűleg harcokat folytattak a Balatontól délnyugatra és bolgár csapatokkal együtt támadásukat kifejlesztve elfoglalták 150-nél több helységet, köztük Muraszombat városát.

Április 2-án lefolyt harcokban az arcvonal csapatai elfoglalták az ellenség 12.000-nél több katonáját és tisztjét és a következő hadizsákmányt ejtették: 30 repülőgép, 75 harcokos és rohamlöveg, 27 páncélozott gépkocsi és vontató, 125 táborigényű, 129 géppuska, 175 gépkocsi, 25 mozdony, 927 vasúti kocsi, 38 löveg, hadfelszerelési és élelmiszerraktár. Az arcvonal többi szakaszán lényeges változás nem történt, április 2-án az egész arcvonalon megrongáltunk, illetve megsemmisítettünk 25 német harcokost és rohamlöveget, légi harcokban és légvédelmi ágyúink tüzeiben lelőttük az ellenség 34 repülőgépét.

London, április 4. (MTI) A Vatikán lapja, az „Osservatore Romano” sürgős kérést intéz a németekhez, hogy tegyék le a fegyvert.

„Ma már minden nácivezér tisztában van vele, hogy elvesztették a háborút, mégis minden erejükkel a szenvedések örvényébe sorsolják magukat és népüket, pedig ezt elkerülhetnék, ha letennék a fegyvert. Amikor így tesznek, a becsületre hivatkoznak. De minden olyan észszerű emberi és keresztényi értékítélet, amely jól álcázott raktár is, amelyet csak akkor vettek észre, mikor felettük jártak.

Bécs ostroma

A londoni rádió tegnap délben jelentette, hogy a szovjet haderők már Bécs alá nyomultak és Nagy-Bécs széleit ostromolják. Az orosz ágyúk lövik az osztrák főváros külvárosaihoz levő német állásokat. A bécsi rádió beszűrtette adását.

Mulinoszky marsall csapatai behatoltak Pozsonyba.

Osztrák szabadságharcosok mozgalma

London, április 4. (MTI) Az osztrák szabadságharcosok mozgalmát.

A szövetségesek gyors előnyomulása nyugaton

London, április 4. A szövetséges csapatok a tegnap elfoglalt Münster füstölög romjait 50 km-re maguk mögött hagyták és tovább nyomulnak előre Westfáliában. Brit és amerikai csapatok Hammában harcolnak. Brit repülő és tankkötélek megsemmisítették az ellenséget Osnabrücköt.

Montgomery brit és kanadai csapatai még mélyebben nyomultak be Hollandiába, ahol elfoglalták Nordhorn és mindössze 40 km-re vannak a Zuider-Zeetől. Nordhorn elfoglalásával a németek egyik fontos visszavonulási útját vágják el a kanadai csapatok. Az amerikai 9. hadsereg Hannover felé vette előretörése irányát.

A szövetségesek egyre jobban összehúzzák a ruhrvidéki terepszakot. A legnagyobb hadisiker a terepszak területén Siegen elfoglalása volt. A németek tegnap nem tettek kísérletet a Ruhr-vidékről való kitörésre. Paderborn és Kassel közötti Warburg szövetséges kézen van. Kassel háztól házig való utcai harcokban foglaltuk el. Patton tábornok csapatai elérték Gotha

A Vatikán lapja fegyverletételre szólítja fel a németeket

London, április 4. (MTI) A Vatikán lapja, az „Osservatore Romano” sürgős kérést intéz a németekhez, hogy tegyék le a fegyvert.

„Ma már minden nácivezér tisztában van vele, hogy elvesztették a háborút, mégis minden erejükkel a szenvedések örvényébe sorsolják magukat és népüket, pedig ezt elkerülhetnék, ha letennék a fegyvert. Amikor így tesznek, a becsületre hivatkoznak. De minden olyan észszerű emberi és keresztényi értékítélet, amely jól álcázott raktár is, amelyet csak akkor vettek észre, mikor felettük jártak.

lajdonítható. Végül igen fontos, hogy a gyűjtőtáborokban az internáltakat ne fegyházszzerűen vagy embertelenül bánjanak, hanem — a tábori szigorú fegyvelm betartása mellett — azok megfelelő nevelésére, lelki átforgatására is gondoljunk, hogy felvilágosítsák őket a mult reakciós rendszer bűneiről és a táborból kiszabadulva hasznos polgárok vagy munkásokként

galma egyre nagyobb méreteket ölt. Az osztrák hazafiak nagyszámúban szökönek át Szlovéniába és Jugoszláviába, ahol csatlakoznak Tito marsall csapataihoz a németek elleni harcban. A jugoszláv rádió hírt adta, hogy a jugoszláv hadseregben egy másik osztrák zászlóalj alakult. Magában Ausztriában a náci fenyegetései csődöt mondanak. Naponta kerül sor osztrák katonák és náci német tisztak közötti ösztetülésre.

határát, 300 km-re a szovjet-német arcvonaltól, 240 km-re Berlintől és mindössze 100 km-re a cseh határtól. Fulda elesett.

A 7. hadsereg letörte az utolsó német ellenállást Aschaffenburgban. Würzburgot megszüntették az ellenségtől és a városon túl 65 km-re közelítették meg Nürnberget — mondja a jelentés. Délen a szövetségesek Heilbronn határában harcolnak Karlsruhe felé keletre. A franciák újabb ponton átkeltek a Rajnán. A németek további csapatokat vezényeltek el a keleti frontról Montgomery tábornagy frontjára.

A Ruhr-vidéken gyűrűbe szorított ellenséget a szövetségesek kettévágták. A haditudósítók szerint a kasseli harcok voltak a legvéresebbek, amelyeket a 3. hadsereg vívott, mióta átkelt a Rajnán. Kasseltól 8 km-re délre elfoglaltak a szövetséges csapatok egy földalatti gyártelepet, amely Heinkel repülőgépmotorokat gyártott. Kezükre került még egy jól álcázott raktár is, amelyet csak akkor vettek észre, mikor felettük jártak.

dorják magukat és népüket, pedig ezt elkerülhetnék, ha letennék a fegyvert. Amikor így tesznek, a becsületre hivatkoznak. De minden olyan észszerű emberi és keresztényi értékítélet, amely jól álcázott raktár is, amelyet csak akkor vettek észre, mikor felettük jártak.

élhessenek közöttünk. Kormányzatunkat csak dicséret illeti, hogy a bűnös és oktalan reakciós rendszerrel szemben az internáltakat hasznos gazdasági munkákra kívánja használni és hogy tervbevette azok lelki és szellemi gondozását is. Ha így lesz, akkor a magyar közönség jelentős részének mostani féltelme és ellenszenva el fog tűnni és megértéssel fogja nézni az inter-

országot, vessen véget a vérengzésnek — írja az Osservatore Romano.

Legújabb

Moszkva, április 4. Sztálin marsall ma este napiparancsban közölte, hogy Tolbuchin tábornagy csapatai megszüntették a németektől a Dunántúli délnyugati részét s ezzel a Vörös Hadsereg teljes egészében felszabadította Magyarországot területét.

Sztálin marsall második napiparancsában hírt adta, hogy Malinovszki tábornagy csapatai két napi ostrom után birtokukba vették Pozsonyt.

A moszkvai rádió jelentése szerint Tolbuchin tábornagy csapatai Bécs felé elfoglalták Badent s további előnyomulásuk során 8 kilométerre közelítették meg az osztrák fővárost.

London, április 4. Mint a londoni rádió közölte, amerikai csapatok benyomultak Görzburg városába, ahol utcai harcok folytak. Ugyancsak a londoni rádió jelentette, hogy az 1. francia hadsereg csapatai birtokukba vették Karlsruhe-t.

A szövetségesek partraszálltak Észak-Olaszországban

London, április 4. (MTI) Olaszországban a 8. hadsereg csapatai hétfőn partraszálltak Ravennától északra és elfoglalták a Comacchio-tó és az Adria-tenger közötti földszáv felét. A szövetségesek olasz szabadságharcosok vezették. A terep megtisztítása folyamatban van.

Jugoszlávia elismeri az ideiglenes lengyel kormányt

Belgrádból jelentik: Március 30-án Tito marsall elnökletével minisztertanács volt. A minisztertanács úgy döntött, hogy Jugoszlávia elismeri a Lengyelországban alakult ideiglenes lengyel kormányt és azzal diplomáciai kapcsolatot létesít. A minisztertanács kijelölte a következőket számos szövetséges országban. Kijelölték a küldöttséget, amely képviseli Jugoszláviát az áprilisban megtartandó safranciscói konferencián.

Tito marsall és Subasits dr külügyminiszter üzenettel fordult a lengyel nemzeti kormány elnökéhez és a lengyel köztársasági kormány külügyminiszteréhez, Oszuvka Moravszkihoz.

náló „nevelő” táborokat. De remélünk, hogy az európai háború közeli befejezése és az ország demokratikus politikai és gazdasági rendjének nem hosszú idő alatt bekövetkező megszilárdulása nélkülözhetetlen fogják tenni az internálást, ezt az alapjában antidemokratikus és a mult reakciós rendszerek által kompromittált intézményt.

Dr Rényi Andor.

Városi közgyűlés

Debrecen város törvényhatósági bizottsága Öry István főispán elnökségével tegnap délelőtt rendkívüli közgyűlést tartott. A főispán bejelentette, hogy Óvári Mihály meghalt, helyette a Nemzeti Párttagpárt dr. Kondor Imre egyetemi m. tanárt, Szabó Károly lemondása folytán helyére Dózsa Györgyöt küldte be a Kiszgazdapárt a közgyűlésbe.

A POLGÁRMESTERT VÉGH DEZSŐ HELYETTESITTI

A közgyűlés ezután foglalkozott Pataky József indítványával, hogy jelöljék ki a polgármester helyettesét.

Kovács János szociáldemokrata javaslatára egyhangúlag Végh Dezsőt jelölték ki a polgármestert helyettesítő h. polgármesterré.

43-RÓL 14-RE CSÖRKENTETÉK A BIZOTTSÁGOK SZÁMÁT

Dr. Vass Károly h. polgármester tett javaslatot arra, hogy a városnál eddig működött 43 bizottság helyett csak 14-et alakítsanak meg.

Ezt a javaslatot elfogadták és nyomban megválasztották a bizottságokba a tagokat is.

A Városi Takarékos és Hitelintézet igazgatóságába és felügyelőbizottságába a következőket választották meg: Barcza Lajost, Kovács Lajost, Szócs Jánost, Figula Jánost, Kovács Jánost, dr. Lévy Zoltánt, Öry Istvánt, Szendrey Sándort, Balogh Istvánt, Zaboly Sándort, Radó Antalt igazgatósági, dr. Tariska Istvánt, Leitner Jenőt, Ary Lajost rendes felügyelőbizottsági és Antalffy Józsefet, Csász Lászlót póttagoknak.

A VILLANYÁRAM ÚJ ÁRA

Vass Károly h. polgármester ismertette a villanyáram árának emelésére vonatkozó javaslatot. Február 1-től a világítási áram bárkinek és bárhol kw-ként 2 P, motorikus áram bárkinek 1,50, a HÉV-nek 30 fillér, a vidéki községekben a motorikus áram 2 P, a világítási célra 4 P.

Dr. Erdős Imre kérte, hogy a falun is 2 P legyen az áram ára. Pataky József a hálózatépítés óriási költségei miatt az előadói javaslat elfogadását kérte.

Szabó Kálmán polgármester hangoztatta, hogy a Világítási Vállalat óriási terheléssel kénytelen bírkozni, ezeket csak áthárítással viselheti el, ha üzemét fenntartani kívánja.

A közgyűlés az előadói eredeti javaslatait fogadta el.

A VÁROSHÁZA HELYREÁLLÍTÁSA

Szendrey Sándor h. polgármester a városháza helyreállítási munkáinak vállalatba adására tett javaslatot. A fedélszerkezet újratámasztása és a cserepezés, meg a vele járó kőműves munkák 127 ezer 510 pengőbe kerülnek. A többi kőművesmunkák 12.490 pengőből tekindek ki, erre felhatalmazást adtak a polgármestereknek, hogy a műszaki bizottság javaslatára ezt a munkarészt a vállalatba adhassa. Előbb háziilag akarták megcsinálni, de nem kaptak rá elég ácsot.

Lada Ferenc után Kovács János azt kérdezte, hogy vállalatban van munkás, házikészítésben pedig nincs? Nyilvános versenytárgyalást kíván a jövőben. Kovács Lajos, Szendrey Sándor és Szabó Kálmán polgármester hozzászólása után a közgyűlés az előadói javaslatot elfogadta.

A Simonffy-utca 2. számú bérház ügyében nem hoztak határozatot, hanem majd versenytárgyalást tartanak.

Az építkezést engedélyek díját a közgyűlés a régi négyzerezésére emelte, pl. az I. övezetben 20, a II. övezetben 40 P lesz a díj.

FELEMELIK A VILLAMOSJEGY ÁRÁT

Vass Károly h. polgármester terjesztette elő a javaslatot arra, hogy a villamos szakaszjegyek árát 50, a vonal- és átszállókét 30 fillérben állapítsák meg.

Dr. Bodnár János rektor a keresztetnélküli és nagyon nehéz anyagi helyzetben levő, sokszor éhezni kénytelen hallgatók részére kérte a havi 20 P-ös bérletjegyek,

vagy hetikártyák bevezetését.

Nagy vita indult meg, felszólaltak dr. Kondor Imre, Nagy Lajos, Figula János, Szathmáry, Ménes Sándor, Lada, Dózsa György és Csász László bizottsági tagok, akik a diákok, munkások és tisztviselők részére is kérték legalább a napi 2-4-szeri utazásra jogosító hetikártyák bevezetését, in-

Tildy Zoltán tárgyalásai Debrecenben

Tildy Zoltán, a Független Kiszgazda Párt országos vezetője Debrecenben tartózkodik. A földreformmal kapcsolatos gyűléseken járt Hódmezővásárhelyen és Makón és átutazóban van Debrecenben. Ma reggel már vissza is utazik Budapestre. Makón 8000, Hódmezővásárhelyen 25.000 ember vett részt a pártok közös gyűlésein, melyeken Tildy is beszélt.

Tildy Zoltán Debrecenben a miniszterelnökkel és több szakminiszterrel tárgyalt. Nagy Imre földművelésügyi miniszterrel a földreform végrehajtása körül

Fontos kijelentések a földreformról a hódmezővásárhelyi nagygyűlésen

A földreformgyűlések sorozatában legjelentősebb volt a hódmezővásárhelyi nagygyűlés. Itt legelőbb Rákosi Mátyás mondott beszédet. *Első hálalt szavunk — úgymond — annak a szójét hudseregnek és nagy vezetőjének, Sztalin marsallnak szól, akik leverték a magyarság kezéről a bilincset, amit a német fasiztát és nyilas bérenciek vertek rá.*

Éljenzés és taps kísérte Rákosi Mátyás szavait, ki kijelentette, hogy az új szabad, független, demokratikus, erős Magyarországot nekünk magunknak kell felépíteni. A földreformról szólván rámutatott arra, hogy a kormány lehetőleg kimélni akarja a szorgalmas parasztság földjét. Egy új gazdának legjobb esetben 6-8 holdat tudunk csak juttatni és mégis vigyázunk, hogy azok a parasztok, akik 200 holdas birtokot szereztek szorgalmas munkájukkal, meg ne rövidüljenek. *Az országban a legnagyobb rendben és lelkesedéssel foljlik a földosztás. A végrehajtás legyen közös munka eredménye. A Kommunista Párt mindenütt halad-ion együtt a Függetlenségi Frontban egyesült többi párttal.* Juttassunk földet a nagyszaladú vagy egyébként rászoruló közép-birtokosoknak is. Ahol az eklézsia szegény, ahol a pap vagy templom szükségére földet igényelnek, ott szerény keretek között ki kell elégíteni az igényt.

Fontos, hogy az új földhözjut-tatás életképes legyen. A mehezségeket le kell és le lehet győzni. El kell háritani a gáncoskodást. Ha valaki a népbíróságokra való hivatkozással próbálja a földosztás ügyét elhúzni, annak azt mondjuk: hátrább az agarrakkal. *A földosztás az új magyar demokrácia állam létalapját veti meg.*

Erdi Ferenc belügyminiszter szólalt fel aztán. Hangoztatta, hogy a földrefor mmegevalósítá-sát dől el, hogy valóban le tudunk-e számolni a régi világgal, a feudális, fasizta reakcióval. *Sem a hivatalnokok paskalapossá-ga, sem egyes aggodalmaskodók akadékosága, sem az embe-rek bátortalansága nem lehet akadály arra, hogy akár csak egy napot is készen a földreform ak-kor, mikor a termelésnek nyom-ban meg kell indulni.* Elsőörünk minden ellenkezést, akadékoskodást, ami a földreform ellen mer szegülni, de nem engedünk so-rainkba befurakodni olyanokat, kik mohóságunkkalrontani igye-keznek a helves megoldást. A kormány és a pártok egyformán

kább a vonaljegy árát 1 pengőre emeljék.

A közgyűlés végül az 50 filléres szakasz és a 80 filléres vonaljegy mellett döntött, amint lesz megfelelő számú kocsi, azonnal segítenek a kiszívetésükre a kedvezmények megadásával.

Még több fontos kérdés került napirendre, melyek tárgyalásáról holnapi számunkban közlünk tudósítást.

tapasztalt észleleteit közölte és a miniszter teljes megértéssel fogadta ezeket a közléseket. Tildy Zoltán délután fontos megbeszélésen és a földbirtokrendező tanács ülésén vett részt.

Tildy Zoltán a »Debreceni« munkatársának kijelentette, nagy örömmel látta, hogy Makón és Hódmezővásárhelyen a háborús pusztításnak nyoma sincs. Amerre csak járt, a régi kiszgazdapárti vezetőket mindenütt a helyén találta és mind a közeli, mind a távolabbi városokból a régi párt-emberek felkeresték.

azon a nézetem vannak, hogy a földreformnak a kisbirtokból, önálló kisüzemekből álló országot kell létrehozni. Vétnek a nép érdekei ellen azok, kik olyan földet is fel akarnak osztani, amelyet a rendelet nem enged. A földhözjutottakat a kormány minden eszközzel támogatja.

Takács Ferenc iparügyi miniszter az ipari vonatkozásokról és a szövetkezeti eszméről szó-lott.

Tildy Zoltán, a Független Kiszgazda Párt vezetője mondott aztán beszédet:

— Engem tíz hónap alatt mint üzött vadat kergettek ebben az országban. Nincs azonban bennem gyűlölet és bosszúvágy, egyet azonban akarok, ezt pártom is akarja és ez az, hogy a multat kemény kézzel kell lezár-nunk. Az a vétek a legsúlyosabb, amit a nemzet ellen és az ország ellen követtek el a multban. Ezt a vétket megbocsájtani nem lehet. sőt még kendőzni sem szabad senkinek ebben a hazában. (Éljenzés és taps.) Én magam is sok tekintetben gyengének tartom a népbíróságok intézkedéseit. *Nem mondom azt, hogy induljon útnak ez a bosszú és induljon útnak a suttogó feljelentések sorozata.* Én ezeket az aljas módszereket elítéltem a nyilas banditák idejében is s az új magyar demokráciának nem hajszát kell rendeznie, hanem a bü-nözőket bíróság elé kell állítani.

— Magyar becsületünknek is tartozunk azzal, hogy megbüntetjük a magunk hűnőseit. Ne várjuk azt, míg miattuk az ország felett mondó ítéletet az egész nemzetközi közvélemény.

— Le kell zárunk a multat abban a tekintetben is, hogy a szolgátság minden várát lebontjuk. Most folyik a földreform végrehajtása. Néhányan rámu-tatnak azokra, akikről elveszik a földet és megpróbálják felébresz-teni az emberi szánalmat. Meg-mondom világosan: én tudom azt, hogy amikor a történelem

Veszek

új és jókarban levő férfi és női ruhaneműt, méterárút, an-gora- és gyapjúfonalat, jókar-ban levő cipőket, jókarban le-vő férfi kalapot, minden jobb ingóságot. Ptkó kézmunka-üzletében, KOSSUTH-UTCA 4. SÁRKÖZY.

vihara keresztül száguld egy földön s új életet kezd teremteni, akkor sok méltányosnak látszó egyéni érdekeket meglopdes, sok emberi szomorúságot okoz. Én mégis nem azokra a kevesekre nézek, akik vesztenek, hanem azokra a százazrekre és milliókra, akik ezen a magyar földön emberi életet kezdenek élni.

— Van szavam a gazdákhöz, akik eddig is birtokosai voltak a földnek, a Független Kiszgazda Párt tagjaihoz, akikkel együtt 15 esztendővel ezelőtt megkezd-tük a harcot a földreformért. *A Független Kiszgazda Párt leg-lényegesebb programponja a földkérdés volt.* Ma is azt mon-dom, hogy a kiszgazdatársadalom fogadja boldogan a magyar föld új birtokosait és legyen segítség-gükre mindenben. Meg kell se-lárdítani a magyar föld új front-ját és ezt csak munkával lehet elérni. Aki most földet kapott, *vegye azt szent ajándéknak.* Meg kell becsülni ezt a földet és ezt a megbecsülést csak lankadatlan, állandó, éjt nappallá egygyéte-ző szorgalmas munkával lehet ki-nyilatkoztatni.

— Itt most felvonult négy párt. Világosan dokumentáljuk ezzel azt a szilárd egységet, amely a magyar élet sorsdöntő nagy kérdései tekintetében köz-tünk van. *Nem elég, hogy ez az egység csak a vezetők között nyil-latkozzék meg.* Én magam pár-tom tagjait arra hívom fel ezen a nagygyűlésen és mindenütt az országban, hogy ezt az egységet ápolják. Tudom, hogy vannak surlódások ilyen időkben, embe-rek között vannak félreértések, egyik vagy másik párt tagjainál megnyilatkozhatnak bizonyos túlbuzgóságok egyes kérdések-ben. *De a kis dolgokat nem sza-bad összeleveszteni a nagy ma-gyar kérdésekkel.* Nem szabad, hogy az egységet kis dolgok bont-sák meg, amikor rajtunk törté-nelmi felelősség nyugszik. Nem szabad, hogy kis kérdések miatt közénk éket tudjanak verni azok, akik már más utat és más módot nem is látnak a maguk feltáma-dására, csak azt, hogy meghont-sák a magyar demokratikus pár-tok egységét. Pártom tagjait tá-relemre, önmérsékletre, mérték-tartásra hívom fel. *De ezt kérem a többi pártok tagjaitól is.* Meg-örizni az egységet, ez a feladat. Elvi differenciák lehetnek a jövő kérdéseit illetően. *Az egység kér-dése a legfontosabb kérdések egyike Magyarországon, mert minden problémánkat csak ak-kor tudjuk megoldani, ha nem lesz belső harc, hanem egy-értés, ha a Magyar Függetlenségi Front mint egység áll szemközt minden reakciós ellenáramlattal.* Én nem becsülöm le azokat a le-hetőségeket, amelyek ezeknek a reakciós erőnek még rendelkezésre állanak s éppen ezért hang-súlyozom a belső egység megte-metésének mérhetetlen fontossá-gát.

— Bátoran, egységben, mun-kára készen kezdődjék meg az új magyar honfoglalás, az ezeréves magyar történelemnek egyik leg-döntőbb aktuusa. (Éljenzés.)

ÜZLETEMET

áthelyezve Ferenc József-út 22. sz. alatt megnyitottam

Takács Sándorné

óra, ékszer, ólomkristály kereskedő Magas árat fizetek aranyért, ékszerért

ÍRÓGÉPET, KELLÉKET

irodagépet, KELLÉKET VESZ HURAY, Kossuth u. 39

DEBRECZEN 2. OLDAL 1945. IV. 6.

Arany és ezüst tárgyakat magas áron vesz! Vagyonmentő
Bádogos-utca 1. szám

Veszek-eladok
férfi-női ruhát, szövetet, sely-met, vásznat, fehérneműt
PAPP ISTVÁN
textil-divatárú kereskedés
DÉGENFELD-TÉR 4. SZ.

Villanyszerelési anyagokat rádióalkatrészeket, műsze-eket veszek. Mayer cég, Kossuth utca 13. sz.

Mindenemű selyemárut, szövetet, harisnyát cérnát veszek!
Bajdó, Piac-u. 55

Kenyecses Jolán
női divatszalonját megnyitotta Arany János utca 25. szám alatt

Bélyeget, bélyeg-gyűjteményt, sorozatokat veszek!
Solti, Sas-utca 2.

Női- és férfi kerékpárt veszek jó gumikkal „Magas áron” jeligré kiadóba

Gazdasági-, konyhakerti és virágmagvak
vétel és eladás
MAGÜZLET PIAC-UTCA 18. TISZA PALOTA

Ádám és Vas
a legtöbbet fizet férfi ruháért, cipőért, mé-ter árúért és minden-féle rövid árúért
Csapó-utca 30. (üzlet)

DEBRECENI TÉGLAGYÁRAK
cserépvető munkásokat keresnek!
Jelentkezés: DEBRECENI MŰKÖ-GYÁR, FÜRDŐ-UTCA 2.

VAGYONMENTŐ Bádogos-utca 1.

Feltáruztak a debreceni „Katyn” borzalmait

Megkezdtek az apafájai lőtérnél legyilkolt 62 ember kihantolását

A debreceni Köztemetőtől néhány percnél járásra levő apafájai erdőség fái között szerdán délelőtt feltáruztak a magyar Katyn borzalmait.

ÖTVEN SIRÁSÓ KÖZÜL EGY BESZÉLNI KEZD

Néhány héttel ezelőtt a debreceni rendőrség politikai osztályán megjelent Pál József hordár, Pandúr-utca 28. szám alatti lakos. Szaggatott, drámai hangú vallomásából kibontakozott annak a sok embertelen szörnyűségnek egy epizódja, mely a magyarországi német megszállást ember-sorsokba égette bele örök emlékeztetőül. Elmondotta, hogyan gyilkoltak le mintegy hatvan embert német katonák és csendőrök együttesen az apafái lőtér mögött, az erdőben.

— En akkor a Kollégium pin-céjében laktam — mondotta —, Debrecen már ostromolták a fel-szabadított orosz csapatok. Mikor egy reggel kiléptem a kapun, a Kálvin-téren elfogtak a csend-őrök.

— Csak néhány óras munkáról lesz szó, öregem — mondották — és elvittek az Alföldi Takarékpénztár előtti térségre, ahol már volt vagy 100–200 ember. Aztán elindítottak a Péterfia-ut-cán levő csendőrlaktanyába. Ott kiválogattak bennünket. Az öre-geket, gyengéket hazaküldték.

— Itt olyan munkáról lesz szó, amire csak erős embert tudunk használni! — mondották.

— Minket elláttak ásvóval, la-páttal, aztán mintegy ötvenen el-indultunk csendőrkíséret mellett a Hadházi-úton. Útközben érdeklőd-tünk, hogy hova visznek. Egyik csendőr ránk förmedt, hogy ne kíváncsiskodjunk, de a másik odasugarta:

— Zsidókat és partizánokat fognak kivégezni, azokat temetik el.

— Már elhagytuk a Közteme-tőt. Egy kút mellett haladtunk el és kértük, hogy hadd ihassunk. Azt sem engedték meg. Étlen-aszomjan kellett haladnunk, amíg az apafájai lőtér mögött levő ku-bikgödörhöz értünk. Ekkor már elmuít déli 12 óra.

OKTÓBER 13 — PÉNTEK VOLT

— Szörnyű nap volt ez, még mindig verejtékes lesz a homlo-kom, ha visszaemlékszem rá. Út-közben meg is állapítottuk, hogy október 13-a volt és péntek.

— Két német tiszt jött felénk. Az egyik SS-katona volt és tu-dott valamennyire magyarul is. A velünk jött csendőrök tiszteltek, aztán sorainkból előkerítettek tolmácsnak egy németül tudó em-bert. Emlékszem az illetőre, az Arany Blikében volt pincérszolgálat. Csakhamar előkerült még hat-hét német és ugyanannyi csendőr. A németek adták ki a parancsot, hogy két gödört kell ásni, egyik 15 méternyi hosszú és két-három méter széles volt, a másik kisebb, nyolc méter hosszú és két méter széles.

— Mi hozzáfogtunk dolgozni. Közben a csendőrök egyre sürget-tek bennünket. Azt mondták, sies-tünk, nem akarják, hogy nekik is bajuk legyen, mert nem lesz ide-jére készen a gödör. Alig készül-tünk el vele, a lőtérnél levő go-lyófogó domb mögött elővezették az áldozatokat. Nekünk el kellett menni húsz lépésre és hátat-fordítani. Aztán a németek gép-fegyverrel nyolcas, tízes csopor-tokban végezték ki a szerencsét-len, zokogó, jajgató, életükért kö-nyörgő áldozatokat. Mikor a meg-döbbent tömegmészárlás véget ért, velünk eláztatták az áldozato-kat és a német tiszt megkérdezte a csendőrtől, hogy mindnyájan

munkások vagyunk-e? Aztán megfogadta velünk, hogy a lá-tottakat senkinek el nem mondjuk.

— Ezek partizánok voltak, akik megöltek egy tűzérzede- — mondotta. — Ha mi nem vé-gezük ki őket, akkor ezek löttek volna le bennünket.

NÖKET IS LEGYILKOLTAK A NÉMETEK ÉS CSENDŐRÖK

A megindult vizsgálat során szerdán reggel a rendőrségről bi-zottság szállt ki, melynek tagjai voltak dr. Böszörményi Imre ügyészségi elnök, dr. Jávör Iván néppüvész, dr. Szarukán József vizsgálóbíró, dr. Benkő Károly rendőrtanácsos, dr. Ökrös Sándor, dr. Horváth Artur orvosszakértő és Bary József vizsgálóbírósegéd.

A helyszínen internált nyilasok ásták a két hatalmas gödört, mely elnyelte a vadállati kegyet-lenséggel elkövetett tömeggyilkos-ság áldozatait. A bizottság tagjai addig a bejelentést tevő Pál Jó-zsef hordárral és a tömegfűrészá-sban szintén résztvevő Bézi Sándor kömüvel és Szabó Sándor tí-márséggel ismertették a hely-színen a tömeges kivégzés részle-it.

— Itt ástuk a gödört — mutatta Bézi Sándor a helyet. — A csendőrök valósággal hajszoltak bennünket. Azt mondták, hogy aki nem dolgozik gyorsan, azt szin-tén kivégzik a németek. Közben a domb mögül sirást, jajgatást, ijedt emberek könyörgését hozta felénk a szél. Mikor az ásást bevégeztük, gyorsan félparanc-soltak bennünket és gödör hosz-szúág emberlécbe hajtották elő-áldozataikat a csendőrök és a német katonák.

— A kabátjukat és cipőjüket elszedték, irataikat elkobozták, szemüket egy kendővel bekötöt-ték. Ami pénz, ékszer volt náluk, azt is mind elrabolták a német katonák. Aztán a gödör szélére hurcolták áldozataikat és gép-fegyverrel, karabéllyal tüzeltek rájuk. Két nő is volt a kivégzet-tek között. Sokan könyörgöttek életükért, mások azonban nem kértek, nem rimádkodtak, a ken-dőt is levették szemükről, úgy néztek szembe gyilkosaikkal.

— A hazánkért halunk meg! Éljen Magyarország! — kiáltot-ták többen, mielőtt életüket kiol-totta a golyó.

— Jaj Istenem! — sóhajtotta egyik asszony, mikor testébe szakított a golyó és véres testtel a gödörbe hullott.

— Voltak, akik nem zuhantak a gödörbe. Ezeknek holttestét nekünk kellett beletenni és csupa veresek lettünk, kezünk, ruhánk. Akiket nem talált halálosan a sor-túnél a golyó, azokba még egy-szer karabéllyal belelőtték.

„NE BÁNTSANAK... CSALÁDOM VAN!”

— A legmegröbb jelenet volt, amikor az egyik férfi a sortűz után néhány perc múlva felugrott a halottak közül. Vér csorgott a homlokán, de még volt ereje és néhány lépést tartogor lábakkal tett, úgy sikoltotta a német és a csendőr hóhérok felé:

— Ne bántsanak... Nekem ke-resztény feleségem, családom van. En nem vétettem senkinek!

— Egyik német katona odalé-pett és pisztolyával a halántékába lött. Közben a másik gödörnél is folytak a kivégzések...

— Annnyira sürgős volt nekik áldozataik lemészárlása — vette át a szót Szabó Sándor —, hogy annál a gödörnél, ahol én ástam meg sem vártak míg kijövünk, úgy lötték le az elővezetettüket. Fejünk felett süvöltöttek a golyók és a legyilkoltak oda hullottak mellénk. Közben repülőgépek ke-ringtek fejünk felett a magasban állandóan. A kivégzettek, ahogy a csendőrök mondták, nagyrészt zsidók lehettek, de volt keresztény is. Egy katonát is agyonlőttek,

ujjáról lehúzták gyűrűjét... Dél-után három óra volt, mire a hő-hérmunka véget ért. Mi undorral és remegve a felháborodástól, de tehetetlenül végeztük, amit mon-dottak. Mikor 3 óra után beföldel-tük a két tömegsirt, elengedtek bennünket azzal, hogy még a fe-liségünknek sem mondhatjuk el a látottakat... Ezalatt 30 méter-nyire a kivégzések színhelyétől máglyán égett az áldozatoktól el-vevett iratok tömege. Nem messze egy borkabátot ott volt az elrab-lott pénzüket, ékszereik tömege és külön kupacha téve bakancsaik és kabátjuk. Az áldozatokat ugyan-is mind egy nadrágban és ingben állították a halálgödör szélére.

KIHANTOLJÁK AZ ELSŐ HOLTTESTET

Közben az ásó nyomán előke-rült az első holttest. Ökrös Sán-dor egyetemi magántanár maga mutatja meg az ásást végző inter-náltaknak, hogy kell kibontani a földréteg alól, hogy meg ne sé-rüljön a tetem. Aztán a hevenyéz-ett boncaszatra kerül ott a helyszínen az első megtalált ál-do-zat. A két orvosszakértő lenyírja oszlásnak indult sötétszürke nad-rárgját, zsebében ott van 90 pen-gő, amit nem találtak meg, kécs-iskos hosszú alsónadrárgját és in-gét s a mell és koponya közepén előbukkan a véres, sötét lyuk, me-lyen behatolt a golyó és elröppent egy élet. 1944 október 13-án, am-ikor még nem is volt Szálasi-ura-lom, a Lakatos-kormány idejében, hat nappal Debrecen felszabadu-lása előtt a megállapítás szerint az első kihantolt áldozat zsidó-vallású középtermetű férfi. Ima-ruhája is rajta volt.

Közben már a kisebbik halál-gödörnél is megtaláltak egy holt-testet. Az adatokat a vizsgálóbíró jegyzőkönyvbe foglalta és a bi-zottság mindennap kiszáll az Apafájára, ahol a tavaszi napsu-gár arany zuhatagban fürdő tá-jon, a Nagyerdő fái között egy komor nemzetgyilkos tragédia egyik sötét fejezete elevenedett meg a német megszállás rossz-méltű napjaiból.

FELISMERIK-E AZ ÁLDOZATOKAT?

Míg valamennyi holttestről boncjegyzőkönyvet vesznek fel, néhány héthe beletelik. Valószínű-leg nemzetközi bizottság is át-vizsgálja a magyar Katyn borzal-mait.

Az áldozatok egyrészt valószínűleg felismerik hozzátartozóik a ruhaneműikről. Dr. Kovács Gábor kihallgatása során elmondotta Jávör Iván néppüvésznek, hogy a rendőrségen a németek őrizetben tartottak 62 embert, akikről ké-sőbb Demeter Zoltán csendőrtiszt kijelentette Ruttká Árpád fogal-mazónak:

— Kinyirtuk mind a 62 em-bert.

Az áldozatok személyazonossá-gára nézve Szendrey Lajos rend-őrfelügyelő sem tudott felvilágosít-tást adni, mert mint elmondotta, a németek az általuk őrzött fog-lyokhoz a rendőrség tagjait sem engedték közel. Ennek dacára re-mény van arra, hogy sikerül a le-gyilkoltak közül többet agnoszkál-ni. A Magyarországon felfedezett első ilyen tömegsirt megnyitja. A Nagyerdő fái között a magyar rögből egymásután szállnak ki az áldozatok, hogy vádat kiáltsa-nak egy gyilkos rendszer, a Ma-gyarországot megszálló és tönkre-

BUDAPESTI

jól bevezetett nagykereskedő, fűszer, élelmiszer, gyarmatárú, cukorka, háztartási, papír, írő-szer, gyertya, piperecikkek és bazárúru stb. gyárak és cégek budapesti lerakátát vállalja. A felsorolt cikkek közül minden mennyiséget készpénzért át-vesz. Mielőbbi ajánlatokat nagyban ár és mennyiség megjelölésével SOPRONI nagykereskedés, BUDAPEST, VII., Dembinszky-utca 52., II. emelet 35. szám címre kér.

GRAMOFONT

gramofonlemezt, tűt, mindenféle hangszerűt és alkatrészeket keresek megvételre! SZENDRŐ, Bathányi-utca 22. sz.

VESZÉK

porszívót, villanymotort, varrógépet, parketgépet és mindennemű műszaki cikket.

BLEIER MŰSZAKI ÜZLET, Kálvin-tér 2. szám

tevő, ártatlan emberek ezreit le-mészároló német gyilkosok és cinkosaik felé... (K. I.)

Internálások

A debreceni rendőrség politikai osztálya a tegnapi napon egész sereg fasiszta és népellenes ma-gatartást tanúsító egyént inter-nálattatott.

Kihirdette dr. Kun rendőrfogal-mazó az internálási végzést Ele-kes Károly ezredes, vitéz Kozma György közjegyző és dr. Nagy Béla volt ügyvédi kamarai elnök előtt.

Internálták Stieber József mű-szaki tisztet, Katz-Kovács Máttyás joghallgatót, Almássy Márton hajdúböszörményi vallásnővér, Marozsán Gábor, Lay Józsefet, Buglyó Péter kabai Hangya-üzlet-vezetőt, Csukás Béla kabai díjno-kot, Maklári József kabai útmes-tert, Tökés Vince mipepérsi volt főjegyzőt, Pekete József tiszace-gej lakost és Dávid Ferenc buda-pesti nyilast.

A debreceni népbírószág tárgyalási rendje

A debreceni népbírószág ezen a héten csütörtökön, a jövő héten szerdán és esetleg csütörtökön is tárgyal. Ma, csütörtökön reggel 9 órakor Siket Sán-dor és Pálka János nyilas fiatalembe-rek, akik beléptek a német SS alaku-latba, állnak a népbírószág elé. Ugyan-csak ma, 10 órakor Török Tibor deb-receni kollégiumi tanítóképzőintézet igazgató ügyét tárgyalja a népbírószág. Április 11-én, szerdán Bánya Sándor és Barát István hajdúböszörményi nyilas szervezők Puskás Béla, Molnár István debreceni nyilas villamcekalauzok, azonkívül dr. Balogh József bünyeyét tárgyalja a népbírószág.

Súlyos visszaélések a Magyar Vöröskereszt nevével

A Magyar Vöröskereszt orszá-gos központjának tudomására ju-tott, hogy Debrecenben, de külö-nösen a környéki falvakban és tanyákon illetéktelen elemek apo-lónói ruhákban, vöröskeresztes jelvényvel magukat a Magyar Vöröskereszt kiküldöttjeinek ad-ják ki s mint ilyenek pénzért és más természetbeni juttatásokért 12 éven aluli gyermekek részére állítanak szerint kiosztásra ke-rülő cukorkát ígérnek vagy pedig felajánlják segítségüket a hozzá-tartozók felkutatásában.

Figyelmezteti ezért a Magyar Vöröskereszt országos központja a városok és falvak lakosságát, hogy ilyen és hasonló megbízaso-kat senkinek sem adott, ilyen cé-lokra kiküldöttüket nem állított s így azokat, akik a Magyar Vörö-kereszt nevével e súlyos vissza-éléseket elkövetve garázdálkod-nak, azonnal jelentsék fel a leg-közelebbi illetékes hatósági szer-veknél.

Négy kisgyermek halálos szerencsétlensége

Halálos kimenetű szerencsétlenség-ről tetek jelentet a debreceni ügyész-ségnek. Négy kis gyermek egyez-re pusztult el robbanás következtében. Lovas István és Balla István 15 éves Cabor Gyula 12 éves, Cabor Dániel 10 éves bagaméri gyermekek a bagaméri káptalan területén találtak egy, a né-metek által otthagyzott ágyúrovedéket. A gyermekek játéknak kezdték vele dobálták majd ütögettek. Az ágyú-rovédék felrobbant és a négy gyermek testét darabokra szétzaggatta. Azan-nal meghalt a négy kis gyermek. A szerencsétlenség ügyében még folyik a vizsgálat. Az ügyészség a temetői en-gedélyt megadta.

A debreceni rendőrség leleplezett egy titkos kártyaklubot

A debreceni rendőrség detektív-jei dr. Kun István rendőrfogal-mazó utasítására megindított nyo-mozás során lelepleztek egy tit-kos kártyaklubot, mely a Péter-fia-utca 56. szám alatt működött és 40,000 pengős tétek fordultak meg a zöldasztalon. A rendőrség a főbb kártyásokat máris őrizet-be vette, míg a többiek kézre-kerítésére megindult a nyomozás. Értesülésünk szerint dr. Kun rendőrfogalmazó internálja a kártyásokat, akik a kártyázáshoz az alaptőkét „feketézzéssel” sze-rezték.

— Kéziratokat a szerkesztőség nem őrzi meg és nem ad vissza.

DEBRECZEN 3. OLDAL 1945. IV. 5.

Magas árat fizetek aranyért, ezüstért, karórakért, szöve-tért vászonért
ÓRÁS ÜZLET
Piac u. 59

VERJE KI!
A fejéből, hogy manapság ne lehessen jól venni
VERJE BE!
A fejébe, hogy férfi-, nőruhát, szőnyegét és méter árut legjobban KRAUSZ ERNŐNÉL adhat el
PIAC-U. 7.

Stassik Lajos
ÓRÁS ÉS ÉKSZERÉSZ MESTER ÜZLETÉT PIAC-U. 56. (MEGYEHÁZA MELLETT)
TOVÁBB FOLYTATJA. VE-SZEK ARANYAT ÉZÜSTÖT, BRILLIÁNSAT, ÓRÁT LEG-MAGASABB ÁRBAN.

Alkoholt, illóola-jat, parafinolajat, piperecikket
magas áron veszek
Solti, Sas-utca 2.

Üres kölnis üvegeket
minden nagyságban magas áron veszek!
SOLTI ILLATSZERTÁR Sas-utca 2. szám

Üzletemet újból megnyitottam férfi-, nőruha mindennemű textiláru vétele, eladása
Vágó Sándor
Piac- és Széchenyi-u. sarok

Ivány Endre
áruforgalmi irodáját és műke-reskedését Piac-u. 67. (Mikló-s-utca sarok) alatt megnyitotta.
Modern, styl és antik bútorok, nemes és perzsa szőnyegek, márkás festmények, képek stb. nagy választékban.
(Mindennemű tárgyak vétele.)

Ballonkabátot, tavaszikabátot, kosztümöt magas áron veszek!
BLUM Piac-utca 21.
Sesztina vasúlet mellett

Fehérművarrónóket
foltozó nőket azonnal felveszünk
„Délbáb” ruhagyár, Piac-u. 61

